

29 juni 1961

U 7844/61 - C 46 - P1/PS9.

FA- 111 74/171

Land: Groot-Brittannië.
Onderwerp: Groot-Brittannië en de E.E.G.

GEHEIM

Referenties:

Datum van
waarneming:

Tweede helft juni 1961.

Bron:

Betrouwbaar.

Opmerkingen:

Verzonden aan:

de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

GEHEIM

Groot-Brittannië en de E.E.G.

De opmerkelijke eenstemmigheid bij de Britse pers over de wenselijkheid van Englands toetreden tot de E.E.G. is toe te schrijven aan het feit, dat de Britse regering tot het inzicht is gekomen, dat er geen ontkomen meer aan is, vooral nu het gevaar van een nieuwe economische crisis in Brittannië verre van denkbeeldig is, en dat zij derhalve besloten heeft een zeer slecht ingelicht publiek hierover in te lichten met behulp van de pers. Een groot aantal artikelen die de laatste tijd aan de orde van de dag zijn in de Britse pers worden toegeschreven aan discrete inspiratie van regeringswege. (Er moge op gewezen worden, dat de Britse regering ook invloed op de socialistische pers kan uitoefenen door middel van hooggeplaatste socialisten die voorstander van de E.E.G. zijn).

Ter verdere illustratie van dit proces van voorbereiding van de publieke opinie is een vlugschrift verspreid op last en op kosten van het hoofdkwartier van de Conservatieve Partij. Aangezien BUTLER voorzitter van de partij is, mag worden aangenomen, dat de verbreiding werd ondernomen op zijn bevel, d.w.z. namens het kabinet. Het vlugschrift bevat niets anders dan de tekst van een hoofdartikel dat op 14 juni in The Times verscheen. Dit hoofdartikel werd in Fleet Street onmiddellijk na het verschijnen beschouwd als geïnspireerd door de regering zelf.

Nu de regering een zo groot belang toekent aan een door haarzelf geïnspireerd hoofdartikel, dat zij dit in de vorm van een vlugschrift aan leidende conservatieven en Westeuropese ambassades in Londen heeft toegezonden, moge een kort commentaar hieraan worden toegevoegd.

The Times verklaart, dat MACMILLANs uitlating ontrent het feit dat de regering geen besluit had genomen, van categorische aard is en derhalve nuttig. Dit wordt door politieke kringen als niet meer dan een sofisme beschouwd. De communis opinio in Westminster is, dat MACMILLAN de noodzaak van het besluit heeft ingezien en dat de vraag nu is of het besluit politiek uitvoerbaar is. De regering is niet bang voor de reactie van de E.V.A.-landen en, naar vele Lagerhuisleden vermoeden, ook niet langer voor de Britse boeren.

- Volgens landbouwkringen blijven de grote boeren voorstanders van de E.E.G., terwijl de kleine boeren bevreesd blijven. De grootste tegenstand is te vinden bij de tuinbouwers, die vrezen, dat de regering bereid is hen af te schrijven. Dit is een industrie met 160.000 werknemers en een jaarlijkse omzet in Engeland van twee miljard gulden. Vooral met betrekking tot tomaten en vroege groenten en fruit vrezen zij, dat in de eerste plaats Nederland de markt zal overnemen. Zij zijn derhalve felle tegenstanders van lidmaatschap van de E.E.G. -

(Er gaat onder conservatieve Lagerhuisleden een hardnekkig gerucht dat het conservatieve hoofdkwartier een deskundige analyse van de politieke situatie in de landbouw-kiesdistricten heeft laten uitwerken om zich een voorstelling te kunnen geven van eventuele electorale gevolgen van het Engelse toetreden tot de E.E.G. Deze analyse zou hebben uitgewezen, dat niet meer dan zes conservatieve "landbouwzetels" in het Lagerhuis gevaar lopen, als de boeren opstandig zouden worden).

De enige grote moeilijkheid voor de regering ligt in een mogelijk verzet van de drie "blanke" leden van het Gemenebest, Canada, Australië en Nieuw-Zeeland, vooral laatstgenoemde. En indien dit verzet inderdaad krachtig zou zijn, kan de Britse regering eveneens op zeer sterke tegenstand van de "Commonwealth-groep" in het Lagerhuis rekenen.

Deze groep is groeiende en houdt nauw voeling met de genoemde Gemenebestlanden.

Minister HARE, Minister van Arbeid, is gekozen als derde in de groep van drie, die men in Westminster de "drie zendingen" noemt. HARE, die vroeger de portefeuille van Koloniën heeft gehad en voorheen Minister van Landbouw is geweest, stond eerst niet bekend als voorstander van de E.E.G., zoals dit wel en in sterke mate het geval was met de beide anderen, Duncan SANDYS en Peter THORNEYCROFT. Men beschouwt echter in Westminster het kiezen van Minister HARE als derde zending gelijk aan een officiële verklaring, dat HARE tot de Europeanen behoort. Een tweede onmiddellijke reactie in Westminster was, dat MACMILLAN niet voor de helft zal handelen. Tegen de tijd dat de drie ministers in de tweede helft van de volgende maand zijn teruggekeerd, hun rapporten zijn bestudeerd en voeling met de E.V.A.-landen is gezocht, is het hoogstwaarschijnlijk te laat om nog een verklaring vóór het parlementaire recess te kunnen afleggen, zodat derhalve eerst in oktober of november een verklaring kan worden verwacht;—hetgeen MACMILLAN bovendien in staat stelt in oktober de reacties van de jaarvergadering van zijn partij te toetsen.—

Wat betreft de huidige toestand onder politieke en andere belangengroepen, is men van mening, dat het aantal conservatieve Lagerhuisleden dat tegen de E.E.G. zou stemmen, indien de regering in een vrije parlementaire stemming hun mening zou toetsen, ongeveer 75 bedraagt, maar dat van dit aantal slechts een zeer kleine groep bereid zou zijn tegen te stemmen onder een "three line whip". De situatie is evenwel anders, indien de blanke Gemenebestlanden in het geweer komen tegen Englands lidmaatschap van de E.E.G. en hun aanhang in het Lagerhuis eveneens daartoe oproepen.

Alle zes liberalen in het Lagerhuis zijn voorstander van het E.E.G.-lidmaatschap. Bij Labour stelt de leiding zich op het standpunt, dat zij geen aanleiding heeft om openlijk een mening te bepalen, voordat de regering zelf haar standpunt duidelijk heeft gemaakt. Maar de uiterst linkse vleugel van Labour is, evenals de uiterst rechtse vleugel van de conservatieven, tegen lidmaatschap van de E.E.G. gekant. Terwijl echter de conservatieve tegenstanders zich op hun imperialistische overtuigingen baseren, doen de tegenstanders van links dit op de vrees dat lidmaatschap van de E.E.G. een nieuwe nagel aan de doodskist van het internationaal socialisme of zelfs communisme is. Maar de Labourfractie heeft het onderwerp in zeer actieve studie. Er zou bij Labour een meerderheid te vinden zijn, die voor toetreding tot de E.E.G. is.

Wat de vakbonden betreft kan er slechts gesproken worden van volkomen verdeeldheid, gebaseerd op vrijwel volkomen onkunde. Sommige leiders juichen lidmaatschap toe, anderen menen dat zij lage lonen, werkloosheid, etc. in Engeland zullen binnenhalen, als het tot de E.E.G. toetreedt. Zij weten echter niet hoe de vakverenigingen tenslotte zullen reageren.

Wat de industrie betreft, wordt steeds duidelijker, dat de grote industrieën tot elke prijs in Europa voet aan de grond willen hebben en dat zij dit op eigen wijze zullen doen (of in vele gevallen reeds hebben gedaan), als de Britse regering haar afzijdigheid bewaart. De belangrijkste ontwikkeling is, dat de monumentale automobielenindustrie van Groot-Brittannië eenparig het lidmaatschap van de E.E.G. voorstaat. Deze industrie wordt evenwel niet alleen geleid door dezelfde overwegingen als bij andere grote industrieën (vooral de chemische industrieën), maar wil bevendien vaste voet op het continent hebben als verzekering

tegen de slechte arbeidsbetrekkingen in de Britse auto-industrie. De auto-industrie zou zelfs besloten hebben een deel van haar productie geleidelijk naar het vasteland over te hevelen, indien Engeland niet tot de E.E.G. zou toetreden.

Tweede helft juni 1961.